

O'zbekiston Respublikasi
Sog'liqni saqlash vazirining
2025 yil "23" iyundagi
180-sonli buyrug'iga
ilova

O`ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOG`LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI

**“AKADEMIK V.VOHIDOV NOMIDAGI RESPUBLIKA IXTISOSLASHTIRILGAN XIRURGIYA
ILMIY-AMALIY TIBBIYOT MARKAZI” DAVLAT MUASSASASI**

«BRAXIOSEFAL ARTERIYALARNING EKSTRAKRANIAL KASALLIKLARI»

NOZOLOGIYASI BO`YICHA MILLIY KLINIK STANDARTI

TOSHKENT - 2025

«TASDIQLAYMAN»
«Akademik V.Voxidov nomidagi
RIXIATM» DM direktori
S.I. Ismailov



«*S.I.*» 2025 yil

«BRAXIOSEFAL ARTERIYALARNING EKSTRAKRANIAL KASALLIKLARI»
NOZOLOGIYASI BO`YICHA MILLIY KLINIK STANDARTI

TOSHKENT - 2025

BRAXIOSEFAL ARTERIYALARNING EKSTRAKRANIAL KASALLIKLARI

NOZOLOGIYASI BO‘YICHA TIBBIY XIZMAT KO‘RSATISH MILLIY KLINIK STANDARTI

MILLIY KLINIK STANDART NOZOLOGIYASINING NOMI (KODI), TASHXISLASH VA DAVOLASHGA JALB ETILADIGAN MUTAXASSISLAR NOMI

XKT-10/11 bo‘yicha kodlanishi:	Nozologik nomlanishi:	Nozologiya bo‘yicha ambulatoriya sharoitida tashxislash va davolash uchun jalb etiladigan mutaxassislar		Nozologiya bo‘yicha stasionar sharoitda tashxislash va davolash uchun jalb etiladigan mutaxassislar	
		Asosiy nazorat qiluvchi mutaxassis	Qo‘shimcha jalb etiladigan mutaxassislar	Asosiy nazorat qiluvchi mutaxassis	Qo‘shimcha jalb etiladigan mutaxassislar
I70.0	Aorta aterosklerozi	1. UASH shifokori 2. Jarroh 3. Qon-tomir jarrohi	1. Jarroh 2. Qon-tomir jarrohi 3. endokrinolog 4. Kardiolog 5. Pulmonolog 6. Nevrolog 7. Torakal xirurg 8. Gepatolog 9. Gastroenterolog 10. Urolog 11. Nefrolog	Jarroh Qon-tomir jarrohi	1. Jarroh 2. Qon-tomir jarrohi 3. Endokrinolog 4. Kardiolog 5. Pulmonolog 6. Nevrolog 7. Torakal xirurg 8. Gepatolog 9. Gastroenterolog 10. Urolog 11. Nefrolog
I70.8	BoShqa arteriyalar aterosklerozi				
I70.9	Tarqoq va aniqlanmagan ateroskleroz				
I73.8	Pereferik tomirlarning boshqa turdagi aniqlangan kasalliklari				
I73.9	Pereferik tomirlarning boshqa turdagi aniqlanmagan kasalliklari				
I77.3	Arteriyalarning mushak va biriktiruvchi to‘qima displaziyasi				
I65.0	Umurtqa arteriyasi tiqilishi va stenoz, miya infarktiga olib kelmagan				
I65.2	Uyqu arteriyalar tiqilishi va stenoz, miya infarktiga olib kelmagan				
I65.3	Ikki tomonlama va ko‘plab preserebral arteriyalarning tiqilishi va stenoz, miya infarktiga olib kelmagan				
I65.8	BoShqa turdagi preserebral arteriyalarning tiqilishi va stenoz, miya infarktiga olib kelmagan				
I65.9	Aniqlanmagan preserebral arteriyalarning tiqilishi va stenoz, miya infarktiga olib kelmagan				

I67.2	Serebral ateroskleroz				
I67.7	Serebral arteriit, tasniflanmagan				
I67.8	BoSh miya tomirlarining boShqa aniqlangan zararlanishi				
I67.9	Aniqlanmagan serebrovaskulyar kasalliklari				
I72.0	Uyqu arteriyasi anevrizmasi				
I72.1	Qo'l arteriyalari anevrizmasi				
I74.0	Qo'l arteriyalar emboliyasi va trombozi				
I74.1	Boshqa arteriyalar emboliya va trombozi				
I77.2	Arteriyalar yorilishi				
I77.8	Arteriya va arteriolalar boshqa aniqlangan o'zgarishlari				
I79.1	Nospesifik aortoarteriit				
M31.4	Takayasu sindromi				

BRAXIOSEFAL ARTERIYALARNING EKSTRAKRANIAL KASALLIKLARI

NOZOLOGIYA BO'YICHA REJALI TASHXISLASH, DAVOLASH, REABILITASIYA VA DISPANSERIZASIYA TADBIRLARI

Diagnostik tadbirlar	Tibbiy xizmatlar nomi	Rejali tibbiy yordam ko'rsatish darajasi va turi bo'yicha					Xizmat ko'rsatish yoki tekshiruvni o'tkazish minimal soni	Davolash muddati
		Ambulator yordam		Statsionar yordam*				
		OSHP/OP	KTMP	Tuman (shahar) shifoxonalari	Viloyat darajasidagi tibbiyot muassasalari	Respublika darajasidagi tibbiyot muassasalari		
Asosiy mutaxassis (shifokor) maslahati	Shikoyati va anamnez (kasallik va hayot anamnezini yig'ish)	+	+	+	+	+	bir martadan kam emas	
	Ob'yektiv ko'rik	+	+	+	+	+	bir martadan kam emas	
	Fizikal va klinik tekshiruv	+	+	+	+	+	bir martadan kam emas	
	Lokal status ko'rigi	+	+	+	+	+	bir martadan kam emas	
Izoh: Qorin aortasi va oyoq arteriyalari aterosklerozi asosan OSHP/OP va KTMP Sharoitida nazorat qilinadi								
Mutaxassis (shifokor) maslahati (qo'Shimcha)	Jarroh	+	+	+	+	+	bir martadan kam emas	
	Qon-tomir jarrohi		+	+	+	+	bir martadan kam emas	
	Endokrinolog		+	+	+	+	ko'rsatma bo'yicha	
	Kardiolog	+	+	+	+	+	bir martadan kam emas	
	Pulmonolog		+	+	+	+	ko'rsatma bo'yicha	
	Nevrolog		+	+	+	+	ko'rsatma bo'yicha	
	Torakal xirurg		+	+	+	+	ko'rsatma bo'yicha	
	Gepatolog		+	+	+	+	ko'rsatma bo'yicha	
	Gastroenterolog		+	+	+	+	ko'rsatma bo'yicha	

	Urolog		+	+	+	+	ko'rsatma bo'yicha	
	Nefrolog		+	+	+	+	ko'rsatma bo'yicha	
	UASH	+	+	+	+	+	bir martadan kam emas	
Izoh: (ko'rsatmaga muvofiq) bemorda qo'shimcha kasalliklari aniqlangan holatda, ko'rsatmaga muvofiq Milliy klinik protokollarda keltirilgan boshqa tegishli tor doiradagi mutaxassislarning ko'rigi o'tkazilishi talab etiladi;								
Asosiy laborator tekshiruvlar	UQT	+	+	+	+	+	bir martadan kam emas	
	UST	+	+	+	+	+	bir martadan kam emas	
	Qonning biokimyoviy taxlili (umumiy bilirubin, bevosita va bilvosita bilirubin, ALT, AST, umumiy oqsil, mochevina, kreatinin, elektrolitlar, qondagi glyukoza);	+	+	+	+	+	bir martadan kam emas	
	Koagulogramma (APTT, XNN, fibrinogen, PT, PTI);	+	+	+	+	+	bir martadan kam emas	
	Qon guruhi va Rh omili;	+	+	+	+	+	bir martadan kam emas	
	Vasserman reakSiyasi;	+	+	+	+	+	bir martadan kam emas	
	IFT usuli orqali OIV qon taxlili	+	+	+	+	+	bir martadan kam emas	
	IFT usuli orqali Gepatit B va C taxlili;	+	+	+	+	+	bir martadan kam emas	
Izoh: Bemorni ko'rikdan o'tkazish vaqtida yondosh kasalliklari aniqlansa, tibbiyot muassasalari darajasidan kelib chiqib ko'rsatmaga ko'ra qo'shimcha tekshiruvlar o'tkaziladi.								
Qo'Shimcha laborator tekshiruvlar	Kislota-asos muvozanati		+	+	+	+	ko'rsatma bo'yicha	
	Qonda C-reaktiv oqsil aniqlash		+	+	+	+	ko'rsatma bo'yicha	
	Ekspress test D-Dimer miqdorini aniqlash		+	+	+	+	ko'rsatma bo'yicha	
	ECHT aniqlash		+	+	+	+	ko'rsatma	

							bo'yicha	
	Elektrolitlarning va pH analizi		+	+	+	+	ko'rsatma bo'yicha	
	Leykoformulani aniqlash		+	+	+	+	ko'rsatma bo'yicha	
	Qon suyulishi vaqti aniqlash		+	+	+	+	ko'rsatma bo'yicha	
	Qonda glyukoza aniqlash		+	+	+	+	ko'rsatma bo'yicha	
	Qonda lipidlar spektri (TG, Xol, LPVP, LPNP, LPONP, KA) aniqlash		+	+	+	+	ko'rsatma bo'yicha	

Izoh: (ko'rsatmaga muvofiq) Bemorni ko'rikdan o'tkazish vaqtida yondosh kasalliklari aniqlansa, tibbiyot muassasalari darajasidan kelib chiqib ko'rsatmaga ko'ra qo'shimcha tekshiruvlar o'tkaziladi.

Asosiy instrumental tekshiruvlar	EKG	+	+	+	+	+	bir martadan kam emas	
	ExoKG		+	+	+	+	bir martadan kam emas	
	Ko'krak qafasi a'zolarining rentgenografiyasi/ rentgenoskopiyasi		+	+	+	+	bir martadan kam emas	
	Uyqu tomirlari UTAS		+	+	+	+	bir martadan kam emas	
	Kontrastli kompyuter tomografiya angiografiyasi		+	+	+	+	bir martadan kam emas	

Izoh: Bemorni ko'rikdan o'tkazish vaqtida yondosh kasalliklari aniqlansa, tibbiyot muassasalari darajasidan kelib chiqib ko'rsatmaga ko'ra asosiy tekshiruvlar bir necha marta o'tkazilishi mumkin.

Qo'shimcha instrumental tekshiruvlar	KTA/MRA;		+	+	+	+	ko'rsatma bo'yicha	
	KVG;		+	+	+	+	ko'rsatma bo'yicha	
	Qorin bo'shlig'i UTT;		+	+	+	+	ko'rsatma bo'yicha	
	Oyoq chuqur venalar UTT		+	+	+	+	ko'rsatma bo'yicha	
	Qorin aortasi va oyoq arteriyalarining UTAS		+	+	+	+	ko'rsatma bo'yicha	
	EGFDS		+	+	+	+	ko'rsatma	

							bo'yicha	
	Spirometriya		+	+	+	+	ko'rsatma bo'yicha	
Izoh: (ko'rsatmaga muvofiq) Bemorni ko'rikdan o'tkazish vaqtida yondosh kasalliklari aniqlansa, tibbiyot muassasalari darajasidan kelib chiqib ko'rsatmaga ko'ra qo'shimcha tekshiruvlar o'tkaziladi.								
*STASIONAR DAVOGA KO'RSATMA: surunkali ishemiyaning II-III-IV bosqichlari								

(MEDIKAMENTOZ DAVO)

DavolaSh tadbirlari (asosiy medikamentoz davo)		Rejali tibbiy yordam ko'rsatiSh darajasi va turi bo'yicha					O'rtacha sutkalik dozirovkasi	Bir kurslik dozirovka
		Ambulator yordam		Stasionar yordam				
Dori-vositaning (xalqaro patentlanmagan) nomi	Dori-vositaning dozirovkasi va qo'llaniliShi	OSHP/OP	KTMP	Tuman (Shahar) Shifoxonalari	Viloyat darajasidagi tibbiyot muassasalari	Respublika darajasidagi tibbiyot muassasalari		
Geparin	5000 ED parenteral yoki teri ostiga, 4-6 marta/sutka		+	+	+	+	qisman tromboplastin faollashish vaqti orqali nazorati ostida	
Enoksaparin	20-40 mg/sutka, teri ostiga		+	+	+	+	tana vazniga bog'liq holda, 1-2 mahal/sutka	
Nadroparin	0,2-0,6 ml teri ostiga		+	+	+	+	tana vazniga bog'liq holda, 1-2 mahal/sutka	
Asetilsalitsil kislotasi	75-325 mg 1 mahal kuniga, og'iz orqali	+	+	+	+	+	325 mg/sutka maksimal doza	
Klopidogrel	75 mg, 300 mg 1 mahal kuniga, og'iz orqali;	+	+	+	+	+	300 mg/sutka maksimal doza	
Dipiridamol	50-600 mg/sutka og'iz orqali	+	+	+	+	+	600 mg/sutka maksimal doza	
Alprostadiil	20-60 mkg, parenteral, sutkasiga 1-2 mahal;		+	+	+	+	60 mg/sutka maksimal doza	
Pentoksifillin	100-300 mg, parenteral, sutkasiga 1-2 mahal;		+	+	+	+	300 mg/sutka maksimal doza	

Diklofenak	75-150 mg, parenteral, sutkasiga 1-2 mahal;		+	+	+	+	150 mg/sutka maksimal doza	
Ketorolak	30-60 mg, parenteral, sutkasiga 1-2 mahal;		+	+	+	+	60 mg/sutka maksimal doza	
Morfin	10 mg, parenteral, sutkasiga 1 mahal;		+	+	+	+	10 mg/sutka maksimal doza	
Promedol	10-160 mg, parenteral, sutkasiga 1-3 mahal;		+	+	+	+	160 mg/sutka maksimal doza	

Izoh: (ko'rsatmaga muvofiq) Bemorni ko'rikdan o'tkazish vaqtida yondosh kasalliklari aniqlansa, tibbiyot muassasalari darajasidan kelib chiqib ko'rsatmaga ko'ra dori vositalarining dozasi va turi o'zgartirilishi mumkin.

Davolash tadbirlari (qo'shimcha medikamentoz davo)		Rejali tibbiy yordam ko'rsatiSh darajasi va turi bo'yicha					O'rtacha sutkalik dozirovkasi	Bir kurslik dozirovka
		Ambulator yordam		Statsionar yordam				
Dori-vositaning (xalqaro patentlanmagan) nomi	Dori-vositaning dozirovkasi va qo'llanilishi	OSHP/OP	KTMP	Tuman (shahar) shifoxonalari	Viloyat darajasidagi tibbiyot muassasalari	Respublika darajasidagi tibbiyot muassasalari		
Simvastatin	10-40 mg, og'iz orqali, sutkasiga 1 mahal	+	+	+	+	+	40 mg/sutka maksimal doza	
Atorvastatin	10-80 mg, og'iz orqali, sutkasiga 1 mahal	+	+	+	+	+	80 mg/sutka maksimal doza	
Bisprolol	5-20 mg, og'iz orqali, sutkasiga 1-2 mahal	+	+	+	+	+	20 mg/sutka maksimal doza	
Metoprolol	25-400 mg, og'iz orqali, sutkasiga 1-2 mahal	+	+	+	+	+	400 mg/sutka maksimal doza	

Izoh: (ko'rsatmaga muvofiq) Bemorni ko'rikdan o'tkazish vaqtida yondosh kasalliklari aniqlansa, tibbiyot muassasalari darajasidan kelib chiqib ko'rsatmaga ko'ra qo'shimcha dori vositalarining dozasi va turi o'zgartirilishi mumkin.

(REJALI JARROHLIK AMALIYOTI)

Davolash tadbirlari (operativ davu)	Rejali tibbiy yordam ko'rsatish darajasi va turi bo'yicha				
	Ambulator yordam		Statsionar yordam		
	OSHP/OP	KTMP	Tuman (shahar) shifoxonalari	Viloyat darajasidagi tibbiyot muassasalari	Respublika darajasidagi tibbiyot muassasalari
Jarrohlik amaliyoti/aralaShuv/muolaja nomi					
Boshqa bosh va bo'yin arteriyalari endarteroektomiya				+	+
Endarteroektomiya (uyqu arteriyasi va tarmoqlari)				+	+
Bosh va bo'yin tomirlari rezeksiyasi va anastomozlash				+	+
Ekstra-intrakranial tomirlar anastomozlash					+
Oziqlantiruvchi miya tomirlari bilan birga to'qima ko'chirib o'tkazish orqali tiklash					+
Oziqlantiruvchi miya tomirlari bilan birga sun'iy to'qima ko'chirib o'tkazish orqali tiklash					+
Bosh va bo'yin tomirlari ballonli angioplastika				+	+
Bosh va bo'yin tomirlari endovaskulyar stentlash				+	+
Teri orqali karotid arteriyalarga stentlar o'rnatish				+	+
Ekstrakranial arteriyalar uchun teri orqali stentlar o'rnatish				+	+
GIBRID JARROHLIK					+
Izoh: (ko'rsatma bo'yicha) Jarrohlik amaliyoti uchun tibbiy texnik bazani shakllantirish orqali hamda mutaxassislarning salohiyatini hisobga olib, respublika darajasidagi amaliyotlarning viloyati yoki tuman darajasida o'tkazilishi mumkin.					

(DAVOLOVCHI OVQATLANISH/PARHEZ)

OvqatlaniSh tartibi	Rejali tibbiy yordam ko'rsatish darajasi va turi bo'yicha				
	Ambulator yordam		Statsionar yordam		
	OSHP/OP	KTMP	Tuman (shahar) shifoxonalari	Viloyat darajasidagi tibbiyot muassasalari	Respublika darajasidagi tibbiyot muassasalari
Parhez stoli va uning davomiyligi					
Parhez - № 10		+	+	+	+
Rejim – bemorning umumiy holatidan kelib chiqqan holatda buyuriladi.		+	+	+	+

(DISPANSERIZASIYA)

(SOG‘LOM KONTINGENT DISPANSERIZASIYASI/”D” NAZORATGA OLINGAN BEMOR DISPANSERIZASIYASI)

Dispanserizatsiya tadbirlari	Tibbiy xizmatlar nomi	OSHP/OP	KTMP	Tadbirlar minimal soni	Dispanser nazorati muddati
Mutaxassis (shifokor) maslahati	1. Ob‘yektiv ko‘ruv	+	+	Ko‘rsatma bo‘yicha	
	2. Klinik tekshiruv	+	+	Ko‘rsatma bo‘yicha	
Izoh: Qorin aortasi va oyoq arteriyalari aterosklerozi asosan OSHP/OP va KTMP sharoitida nazorat qilinadi					
Laborator tekshiruvlar	1. Qondagi lipid spektr nazorati;	+	+	Ko‘rsatma bo‘yicha	
	2. Qon ivish tizimi nazorati;	+	+	Ko‘rsatma bo‘yicha	
	3. Umumiy qon tahlili	+	+	Ko‘rsatma bo‘yicha	
Izoh: Bemorni ko‘rikdan o‘tkazish vaqtida yondosh kasalliklari aniqlansa, tibbiyot muassasalari darajasidan kelib chiqib ko‘rsatmaga ko‘ra qo‘shimcha tekshiruvlar o‘tkaziladi.					
Instrumental tekshiruvlar	1. Arteriyalar UTAS		+	Ko‘rsatma bo‘yicha	
	2. Kontrastli kompyuter tomografiya angiografiyasi		+	Ko‘rsatma bo‘yicha	
Izoh: Bemorni ko‘rikdan o‘tkazish vaqtida yondosh kasalliklari aniqlansa, tibbiyot muassasalari darajasidan kelib chiqib ko‘rsatmaga ko‘ra qo‘shimcha tekshiruvlar o‘tkaziladi.					

(BIRLAMCHI, IKKILAMCHI VA UCHLAMCHI PROFILAKTIKA/ SKRINING)

Profilaktika tadbirlari	Tibbiy xizmatlar nomi	OSHP/OP	KTMP	Tadbirlar minimal soni	Reabilitatsiya muddati
Mutaxassis (shifokor) maslahati	1. Tibbiy ko‘rik (xavf omillarini aniqlash)		+	Ko‘rsatma bo‘yicha	
	2. OP va\yoki markaziy poliklinika shifokorining tizimli monitoringi		+	Ko‘rsatma bo‘yicha	
Izoh: (ko‘rsatma bo‘yicha) Bemorlarni tizimli monitoringi orqali xavf omillari aniqlangan taqdirda, bemorlar qayta chuqurlashtirilgan tibbiy ko‘rik o‘tkazish maqsadida tor mutaxassislarga jo‘natiladi.					

(REABILITASIYA)

Reabilitatsiya tadbirlari	Tibbiy xizmatlar nomi	Uy sharoitida	OSHP/OP / KTMP	Statsionar sharoitida	Tadbirlar minimal soni	Reabilitatsiya muddati
Mutaxassis (shifokor) maslahati	To'g'ri ovqatlanish bo'yicha tavsiyalar va nazorati	+	+	+	Doimiy ravishda	
	Muntazam xarakatlanish tartibi	+	+	+	Doimiy ravishda	
	Kun tartibi va uyqu rejimi	+	+	+	Doimiy ravishda	
	Davolovchi jismoniy tarbiya	+	+	+	Doimiy ravishda	
	Fitoterapiya		+	+	Ko'rsatma bo'yicha	
	Massaj		+	+	Ko'rsatma bo'yicha	
	Fizioterapiya		+	+	Ko'rsatma bo'yicha	

Izoh: Bemorning salomatligidan kelib chiqib, qo'shimcha tadbirlar kirilishi mumkin